

Aanpak: Interventieteam Gezinnen

De gemeente heeft de vragenlijst betreffende deze aanpak ingevuld en relevante documentatie toegestuurd. Een – beperktere – vragenlijst over deze aanpak is ingevuld door:

- Fier Fryslân
- Leger des Heils
- Verslavingszorg Noord Nederland

Deze netwerkpartners zijn aangedragen door de gemeente. Op basis van de ingevulde vragenlijsten en de aangeleverde informatie gezamenlijk heeft STJ de beoordeling gemaakt.

Beschrijving

Leeuwarden kent twee interventieteams, het interventieteam gezinnen en het interventieteam dak- en thuislozen. Deze laatste blijft in deze factsheet buiten beschouwing.

Om in aanmerking te komen voor het interventieteam gezinnen, moeten de gezinnen vallen onder de volgende criteria en kenmerken:

- Er is sprake van meervoudige, zeer complexe problematiek, soms van generatie op generatie, waarbij de noodzaak van adequate, vaak directe hulp (crisis), nodig is in belang van één of meerdere gezinsleden of de omgeving.
- Vaak is er sprake van zorgmijdend of afwerend gedrag veroorzaakt door psychische-, psychiatrische- of verslavingsproblematiek, licht verstandelijke handicap (LVG) met gedragsproblemen of een combinatie van deze factoren. Slechte ervaringen met de hulpverlening kunnen ook een belangrijke reden zijn.
- Er is geen directe reguliere hulp of hulp die op korte termijn is in te zetten. De interventie is gericht op het creëren van een voor het gezin, maar vooral voor kinderen en soms ook voor de omgeving, beheersbare, in alle opzichten veilige situatie. Het biedt de mogelijkheid van langduriger interventie indien de situatie zich niet leent voor snelle doorverwijzing of waarbij – bij het ontbreken van hulp – het gezin of de gezinsleden, in korte tijd weer in een crisis- of onveilige situatie terecht dreigen te komen.

Het interventieteam bestaat uit werkers vanuit verschillende disciplines die als specialist in het team en als generalist de cliënt of het systeem ondersteunt.

De interventiewerker is een zelfstandige, ondernemende werker die, binnen het interdisciplinair interventieteam, op eigen wijze vorm geeft aan de ondersteuningsprocessen van mensen, eventueel in een gedwongen kader, met als doel crisis en/of uit de hand gelopen situaties op te lossen en te stabiliseren en indien nodig (terug) te verwijzen naar een Sociaal Wijkteam of zde lijns organisatie.

De interventiewerkers maken ook gebruik van elkaars kunde en vaardigheden om zich als generalist te ontwikkelen. Als een interventiewerker in het gezin komt, dan stopt zoveel mogelijk de bemoeienis van andere bij het gezin betrokken hulpverleners.

Het team wordt ondersteund door een teamleider die zich bezighoudt met het vormgeven en ontwikkelen van het interventieteam. De teamleider is verantwoordelijk voor de kwaliteit (sbewaking) van het team.

Het interventieteam gezinnen is gestart in januari 2011 in de vorm van een pilot. Leeuwarden geeft aan dat op dit moment ongeveer 30 gezinnen ondersteuning krijgen vanuit het interventieteam gezinnen.

Bevindingen toezichtonderzoek

Samenwerkend Toezicht Jeugd heeft 'Interventieteam Gezinnen' getoetst aan de hand van vijf thema's voor verantwoorde zorg en ondersteuning voor gezinnen met een geringe sociale redzaamheid. De vijf thema's zijn:

- **Toeleiding:** gezinnen zijn in beeld en worden bereikt met de aanpak
- **Gezin centraal:** de aanpak stelt het gezin en zijn sociale netwerk centraal
- **De aanpak:** de aanpak is planmatig, samenhangend en vasthoudend en de regisseur is toegerust
- **Samenwerking:** er moet goede samenwerking zijn tussen de instanties die bij een gezin betrokken zijn
- **Continu:** indien nodig moeten zorg en ondersteuning langdurig kunnen worden ingezet, in wisselende aard en intensiteit

Deze thema's zijn verder uitgewerkt in criteria en bijbehorende indicatoren. De onderstaande tabel bevat de bevindingen van STJ per indicator uit het toetsingskader, waarmee STJ beoordeelt of op beleidsniveau de zorg en ondersteuning aan gezinnen met geringe sociale redzaamheid op toereikende wijze is vormgegeven. Per indicator wordt aangegeven of de zorg en ondersteuning vanuit de aanpak daaraan voldoet (✓) dan wel of er een verbeterpunt is (✗).

Toeleiding		
Criteria	Indicatoren	Bevindingen
GGSR zijn in beeld	Alle netwerkpartners hanteren dezelfde omschrijving van GGSR	✓ Alle ondervraagden geven aan dat het gaat om gezinnen met meervoudige en – zeer – complexe problematiek.
	De gemeente heeft zicht op de populatie GGSR	✓ De gemeente weet in welke wijken deze gezinnen zich met name bevinden en om hoeveel gezinnen het ongeveer gaat.
De aanpak bereikt alle gezinnen waarvoor dit nodig is	De netwerkpartners weten waar gezinnen voor de aanpak kunnen worden aangemeld	✓ De netwerkpartners zijn bekend met de aanmeldpunten voor deze aanpak. LET OP: Daarbij moet opgemerkt worden dat het relatief grote aantal meldpunten kan leiden tot een verschillende hantering van de criteria die voor de aanpak gelden.
	Netwerkpartners en alle relevante partijen melden GGSR aan voor de aanpak	✓ Gezinnen worden met name aangemeld door partijen waarmee samenwerkingsafspraken zijn gemaakt over de aanpak. In het 'Werkplan Amaryllis interventieteams 2013' wordt aangegeven dat vanwege onduidelijkheid over de interventieteams er aanmeldingen komen die niet bij het interventieteam thuishoren. Als oplossing wordt gedacht aan een aanmeld- en expertisecentrum. LET OP: Risico op vertraging van aanmelding als de casus eerst in voorliggende (multidisciplinaire) gremia wordt besproken (bijvoorbeeld binnen het veiligheidshuis).

Gezin centraal		
Criteria	Indicatoren	Bevindingen
De aanpak stelt het gezin en zijn sociale netwerk centraal	Binnen de aanpak wordt de eigen kracht van het gezin ondersteund en benut	✓ De gemeente geeft aan dat het meer zelfredzaam maken van deze groep gezinnen zodat ze hun eigen problemen het hoofd kunnen bieden, het uiteindelijke doel is. Dit wordt ondersteund door de 10 geboden van Welzijn Nieuwe Stijl in Leeuwarden waarbij eigen regie en verantwoordelijkheid voorop staan. Deze 10 geboden dienen als uitgangspunt voor het werk van het interventieteam.
	Binnen de aanpak wordt het sociale netwerk van het gezin benut	✓ In de 10 geboden van Welzijn Nieuwe Stijl in Leeuwarden is aangegeven dat het eigen netwerk van het gezin betrokken dient te worden. In de praktijk wordt hier te weinig vorm aan gegeven en is daarom in het 'Werkplan Amaryllis interventieteams 2013' als inhoudelijke ontwikkeling opgevoerd.
	Binnen de aanpak is de behoefte van het gezin uitgangspunt bij het bepalen wat nodig is	✓ In de 8 bakens van Welzijn Nieuwe Stijl in Leeuwarden is aangegeven dat de werkelijke vraag in plaats van het aanbod de zorg en ondersteuning stuurt. Deze 8 bakens dienen als uitgangspunt voor het werk van het interventieteam.

Vervolg bevindingen toezichtonderzoek

Aanpak		
Criteria	Indicatoren	Bevindingen
Planmatig	De gemeente heeft beleid voor de groep GGSR De gemeente zorgt voor een gezamenlijke visie op de aanpak voor GGSR De netwerkpartners hebben gezamenlijke doelen geformuleerd ten aanzien van de aanpak van GGSR	<p>✓ De Amaryllisgroep – waarin gemeente en instellingen gezamenlijk optrekken – heeft in 2010 een gezamenlijke visie opgeleverd op het Welzijn Nieuwe Stijl (het Amaryllisconcept) waarvan de aanpak van gezinnen met complexe hulpvragen deel uitmaakt. In 2012 is hierop een aanvulling vanuit de praktijk gekomen.</p> <p>✓ De ondervraagden geven allemaal aan dat afname van overlast en onveiligheid (voor kinderen) een belangrijk doel is. Daarnaast wordt door de meesten ook het vergroten van de zelfredzaamheid genoemd.</p>
	De resultaten van de aanpak worden bijgehouden De netwerkpartners evalueren de resultaten van de aanpak De gemeente evalueert de resultaten van de aanpak Op basis van de evaluatie wordt het beleid gecontinueerd dan wel bijgesteld	<p>✓ Op casusniveau wordt bijgehouden wat de resultaten zijn en wat er beter kan. Per casus wordt onder andere het aantal betrokken hulpverleners bij start en afsluiten van de aanpak gemeten en geregistreerd. En er is een meetinstrument ontwikkeld dat wordt gebruikt om de zelfredzaamheid van het gezin bij start en afsluiten aanpak vast te stellen (Werkplan Amaryllis interventieteams 2013).</p> <p>✓ De aanpak van de interventieteams is, samen met de andere teams uit het Amaryllisconcept, geëvalueerd door betrokken partijen. Daaruit voortvloeiend is een kwartiermaker bezig met de doorontwikkeling van het Amaryllisconcept en de drie decentralisaties die op de gemeente afkomen.</p>
	Een toegeruste regisseur	In de aanpak is er één centrale persoon voor het gezin die de intensieve zorg en ondersteuning aan het gezin op elkaar afstemt (de regisseur)
	De doorzettingsmacht voor de regisseur is geregeld	<p>✗ De doorzettingsmacht van de regisseur richting – eventueel – andere professionals die in het gezin actief zijn, is niet vastgelegd. De regisseur zal als dat kan richting bepaalde hulpverleners die bij het gezin betrokken zijn aangeven dat hun diensten worden stopgezet. Om dit te bewerkstelligen zal soms doorzettingsmacht nodig zijn. In Leeuwarden wordt in het kader van '1 plan 1 hulpverlener' zelfs vastgelegd hoeveel hulpverleners aan het begin van het traject bij het gezin betrokken waren en hoeveel aan het eind (zie onder Planmatig).</p>
	De regisseur is voldoende toegerust om zijn functie uit te oefenen	<p>✓ Uit de evaluatie (februari 2012) blijkt dat teamleiders bij de start van teams niet betrokken zijn geweest bij de selectie van de teamleden. In het werkplan 2013 staat dat er nu wel aandacht besteed wordt aan de selectie van het team van 'werkers' en de specifieke deskundigheid die daarvoor nodig is.</p> <p>LET OP: Alle ondervraagden geven aan dat er geen afspraken zijn gemaakt over een maximale caseload van een regisseur.</p>

Vervolg bevindingen toezichtonderzoek

Aanpak		
Criteria	Indicatoren	Bevindingen
Samenhingend	Uitgangspunt bij de aanpak is dat de netwerkpartners werken met en gezamenlijk plan per gezin	✓ Alle ondervraagden geven aan dat er met één plan wordt gewerkt per gezin. Alleen één netwerkpartner geeft daarbij aan dat het plan niet leidend is voor het handelen.
	Uitgangspunt bij de aanpak is dat deze betrekking heeft op de problemen van alle gezinsleden en op alle leefgebieden	✓ Het plan omvat het gehele gezin en heeft betrekking op problemen op alle leefgebieden. LET OP: Het leefgebied 'onderwijs' wordt door alle ondervraagden genoemd maar het onderwijs maakt geen deel uit van de samenwerkingsafspraken.
Vasthoudend	Uitgangspunt bij de aanpak is dat outreachend wordt gewerkt	✓ De wijze waarop het interventieteam werkt is 'er op af' richting de gezinnen en actief contact onderhouden.
	Uitgangspunt bij de aanpak is dat het gezin niet wordt losgelaten	✓ Alle ondervraagden geven aan dat er binnen deze aanpak mogelijkheden zijn voor het inzetten van dwang en drang als het gezin niet (meer) wil meewerken. De gemeente geeft aan dat er afspraken zijn gemaakt wanneer een casus wordt afgesloten. LET OP: Twee netwerkpartners geven aan dat deze afspraken er niet zijn.

Samenwerking		
Criteria	Indicatoren	Bevindingen
Coördinatie	De gemeente voert regie op de aanpak voor GGSR	✓ De gemeente voert regie op de aanpak, financiert een deel daarvan en heeft de samenwerkingsafspraken opgesteld. In de huidige doorontwikkeling van het Amaryllisconcept zal de gemeente meer richting bepalen dan voorheen het geval was door het stellen van duidelijke kaders.
	Bij stagnatie van de intensieve zorg en ondersteuning op casusniveau zijn opschalingsmogelijkheden geregeld	✗ De benodigde opschalingsmogelijkheden bij de stagnatie van zorg en ondersteuning zijn niet geregeld.
Benodigde partijen werken mee aan de aanpak	Alle partijen die relevant zijn, zijn verbonden aan de aanpak	✓ Er zijn samenwerkingsafspraken gemaakt over de uitvoering van het Amaryllisplan.
	Er zijn samenwerkingsafspraken gemaakt over de aanpak	✗ Maar deze afspraken zijn alleen ondertekend door partijen die zorg en ondersteuning leveren. Belangrijke andere partijen die nodig zijn om de problemen op alle leefgebieden van deze gezinnen het hoofd te bieden zoals politie, woningbouw en onderwijs, ontbreken.
	De netwerkpartners geven hun medewerkers de bevoegdheid om beslissingen te nemen over de intensieve zorg en ondersteuning voor de gezinnen	✓ Alle ondervraagden geven aan dat de netwerkpartners hun medewerkers de bevoegdheid geven om beslissingen te nemen.
Toereikende informatie	Netwerkpartners hebben afspraken gemaakt over het actief delen van informatie	✓ Bij de samenwerkingsafspraken over de uitvoering van het Amaryllisplan hoort ook een privacyreglement waarin de afspraken staan over het uitwisselen van informatie. Dit privacyreglement is dus ook ondertekend door een beperkt aantal partijen (zie de indicator over samenwerkingsafspraken) maar dit blijkt in de praktijk geen problemen op te leveren bij de informatie-uitwisseling.

Vervolg bevindingen toezichtonderzoek

Continu		
Criteria	Indicatoren	Bevindingen
De duur van de aanpak is toereikend	De afspraak is dat de intensieve zorg en ondersteuning doorlopen totdat de problemen zijn opgelost of beheersbaar zijn	✓ Gezinnen worden begeleid zolang als nodig is.
De aanpak is flexibel	Netwerkpartners zorgen voor beschikbaarheid van zorg en ondersteuning voor de gezinnen binnen de aanpak	✗ De ondervraagden zijn hierover verdeeld. De gemeente geeft aan dat er geen afspraken zijn gemaakt om te voorkomen dat deze kwetsbare gezinnen moeten wachten op de benodigde zorg en ondersteuning. Twee netwerkpartners geven aan dat deze afspraken er wel zijn maar één netwerkpartner geeft daarbij aan dat deze lastig in de praktijk te brengen zijn. LET OP: In de praktijk komt het voor dat er vertragingen ontstaan in de zorg of in andere zaken die het gezin nodig heeft (bijvoorbeeld inkomen of werk).
De aanpak krijgt indien nodig een vervolg	Netwerkpartners hebben de afspraak gemaakt dat de intensieve zorg en ondersteuning indien nodig een vervolg kunnen krijgen	✗ Er zijn geen standaard afspraken gemaakt over of en hoe deze kwetsbare gezinnen in beeld blijven. Per casus wordt wel afgesproken hoe de zorg kan worden overgedragen aan een netwerkpartner.